



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

176. An Bullla Cruciatæ vivorum prosit in aliquo casu jam mortuis? Verbi
gratia ad effectum, nempe, ut in loco sacro sepeliatur, & absolutio
excommunicationis illi præstetur, & consequenter suffragia ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](#)

De Bulla Cruciatæ Ref. CLXXVI. 139

1. Causum video sèpius practicari, & ad illum negatius respondet Andreas Mendo in *Bull. Cruciata* cap. 5. n. 50. vbi sic ait; Defunctus, post ante mortem suo hæredi, aut testamentatio mandare, ut Bullas compositionis sumat pro sua exoneranda conscientia circa aliquam quantitatam, quam dominus debet incertis, tenuerit Partes Henriquez, & Trullench ubi supra, sentio in ordine ad effectum relierem se habere, ac si id præstaret es, qui obitumnam declarare valeret, se hanc, aut illam quantitatam debere, mandareque hæredi, ad quem sua bona sunt peruenientia, ut eam restituat operibus suis, aut componat nomine proprio per Bullas, aut cum commissario; sic enim sua conscientia satisfacit moribundus, cui non vacat locus, aut facultas id immediatè per se præstans, sicut in sententia prædictorum satisfacit, mandans Bullas compositionis accipit: & hæres aliam magis gravatur, si suò nomine, ac si nomine defunctorum bullas accipiat: nec magis timeri, aut sperari de eo potest, quod id suò nomine, quam nomine alterius praeficit, cum idem sine utroque sumptus, & ad utrumque possit per testamentarium compelli. At formaliter loquendo, iudico, non posse defunctum, antquam obeat, mandare, ut post suum obitum, nomine ipsius, Bullæ compositionis accipientur. Mox eadem ratione, qua *disput. 4. cap. 5.* assertum, Bullam communem vitiorum, defuncto qui ea cauerit, non prodest, si pro eo sumatur, ad ultimum effectum, nempe ut absoluatur ab excommunicatione, aue tempore interdicti in loco Sacro sepelire; indidem recolatur, nam in presenti pari militare efficacia, ut cuncte perpendent, erit planum. Ita Mendo.

2. Sed ego magis adhæreo sententia affirmativa, quam præter Henriquez, & alios, tenet non insuffit Anton Escobar in *Theolog. moral. tom. 1. lib. 7. fol. 1. cap. 25. num. 395.* qui ex Rodriguez firmat, quod Bulla compositionis prodest defuncto, si ipse antequam obiret, iussit suo hæredi, aut alteri, ut ibi in compositionis Bullas, pro exoneratione sua conscientia lumeret, cum lapidatum consulta-

4. Notandum est hic obliter primò, Bullam compositionis non prodest his, qui prava eius conscientia bona aliena illicite acquisierunt. Quia id expressè in Bulla valgari commissarius apposuit, quod tanquam conditionem omnino necessariam requirit, utram ponere licet apponere, etiam si clare in Latina non habuerit, facilitate generali sibi in eadem Bulla à Pontifice concessa. Per confidentiam autem intelligo positum tantum, id est, quando Bulla compositionis est ambeduorum motuum, & finis principalis iniustæ acceptio. Unde non prohibetur compositionis, si fiducia tantum est negativa, nempe si iam decreaserit futura facere, aut ea dantius retinere, & tamen negligenter se habet ad restitutioinem ob Bullam confidentiam, & affect scrupulum, aut timorem, vel timor id præstet. Ita Escobar supra, & alii penes ipsam.

4. Notandum est, quod si creditor, ita absens est, ut non possit debitu illi persolueri, neque sperat breui tempore posse, ob cuius causam excusat à restitutio- ne facienda, eti Sotus in 4. dist. 21. quest. 2. art. 4. Et lib. 4. de infit. quest. 7. art. 1. existinet compositioni locum non esse: quia absolute, & simpliciter, non est debitus incertum, sed certum, & Bulla solum remissionem debitorum incertorum concedit. At rectius aliud opussum censem, quia eo casu illud debitum humano & morali modo reputatur incertum, eo quod dominus reddi non potest; dominus enim perinde est carere debito, quia absens, vel quia debitor est ignotus, si que ex absentia, ac ignorantia excusat de-

bitor à restitutione illi facienda. Ita Castrus Palauus rom. 4. tract. 25. punct. vlt. §. 1. manero 1. & alii penes ipsum.

5. Nota tertia, esse magnam controveriam, an si bona, que tibi in hac compositione remissa sunt, extant in specie, vel aequivalenter, quatenus corum occasione dictior factus es, cum creditor compareret, neque prescriptione te tueri potes, teneatis ea creditori redire: Affirmant Cajetanus, Corduba, Rodriguez, & Villalobos: Quia non videtur rationi consonum, dominio suorum bonorum creditorem ignotum abolute spoliare. Præterquam quod haec remissio sit ex presumptione creditoris voluntate, quæ presumi non potest absoluta, sed conditionata, & limitata; dum ipse non comparuerit: id enim est ei utilius. Secusdum creditor poterit debita illa utrumque inuenire, vendicare, eaque postulari in iudicio, & index obligatus est reddere. Quae omnia cum non nitantur fallax presumptioni, obligationem in foro conscientia probant.

6. Verum mihi constaria sententia magis placet; Dico itaque, quod licet in tali casu haec compositionis pro foro exteriori non prodest. Sicut enim absolutione Bullæ regulariter loquendo a peccatis, & censuris in foro exteriori non liberat, ita nec compositionis. Vnde si forte verus dominus inveniatur, & conueniat hominem illum qui se composuit Bulla, vel Commisarius (ex Bulla) beneficio: Iudeo cum ad solvendum compellere: Ante condemnationem autem tutus est in conscientia, nec se ad solutionem tenetur offere, sed sufficit ad obediendum iusta sententia esse paratum. Ita ex Henriquez docet P. Escobar ubi sup. cap. 25. n. 404. & Pater Mendo *disput. 33. cap. 3. num. 27. & 33.* qui responderet ad argumenta sup. tuis adducta.

7. Idem etiam docet Barnezi in 1. 2. *D. Thom. q. 60. art. 5. dub. 8.* Cardin. Lugo de *infistia* tom. 1. *disp. 21. sect. 7.* & Castrus Palauus tam, ar. 25. punct. vlt. §. 1. a. 7. plures rationes adducens pro haec sententia, qui potesta quærit in Bullæ compositionis possit etiam pro foro exteriori valere: Et contra Cordubam, Rodriguez, & Villalobos putat cum Acosta, quod Commisarius potestas ad hanc remissionem, & compositionem faciendo restricta non sit pro foro conscientia, sicuti fuit restricta potestas dispensandi in impedimento affinitatis. Quia ratione diximus, potestatem dispensandi in irregularitatibus, in interdicto, &c. pro utroque foro prodest: quia non fuit sub limitatione fori interna concessa. Verum, ut haec compositionis in foro exteriori tibi proficit, & creditorem exigentem debitum possis exceptione compositionis repellere, debes, cum compositionem, & remissionem obribies præmittere authoritate Commisarii informationem, te non posse creditorum debitum reddere: vel quia non compareris; vel quia ita est absens, ut moraliter sit impossibile. Alias si haec compositionis remissionem non præcessit, non poteris in foro exteriori aduersus creditorem tueri: quia non constat de compositionis iustitia. Ita Palauus.

RESOL. CLXXVI.

An Bulla Cruciatæ viuorum profit in aliquo casu iam mortuus? verbi gratia ad effectum nempe, et in loco sacro sepeliatur, & absolutione excommunicationis praeficitur; & consequenter suffragia Ecclesia pro ipso offeratur?

Et quid, si quis relinguat stipem prescriptam in bune fidem, ut post ipsius mortem Bulla pro anima sua sumatur? ex p. 1. tr. 8. & Milc. 8. Rcl. 13.

S. 1. **A**ffirmative responderet Henriquez lib. 7. de In- Sup. hoc in Ref. præcep-
dalg. cap. 20. num. 8. in *Glossa littera I. & Z.* rita §. 1. pro-
M. 4

pē finem, docet, enim posse accipi Bullam pro defuncto ad effervēt. Mo-
uest. & in ab excommunicatiōne absolutione illi præstetur, & con-
frequenter suffragia Ecclesiæ offerantur pro ipso, Trul-
fine, à yest. Ierich in Bul. leg. 1. §. 1. dub. 2. num. 6. non audet affirmare, id posse fieri, in consilio Prælato; & lib. 1. §. 3. dub. 10.
num. 1. ait, hoc non improbabile videri; & quamvis ibi solum agere videatur de sepultura tēspore interdi-
cti præstandi, tamen ratio, cui innititur, & verba
qua pro se ex P. Henriquez transcribit; idem probant
de absolutione ab excommunicatione vinculo defun-
cto impertienda.

2. Verū huic sententiā non acquiescam, & illam nunquam existimasse probabilem afferuit Antonius Escobar in Theol. moral. tom. 1. lib. 7. scđ. 2. cap. 19.
prob. 7. num. 472. stantibus verbis Bulæ Item con-
ceditur omnibus supradictis qui nec ibunt, nec mittent si-
de bonis suis, &c. Et Bulla Hispanæ illam particularē;
Por quanto vos dicitis dos reales, &c. Quæ quidem ad vi-
uos, non ad defunctos manifestè diriguntur. At eti-
mō mortuus possit ab excommunicatione absolui, non tam-
men per Bullam, sed ab eo, qui poterat dum viueret,
vt docent Nauar. c. 26. n. 32. & c. 27. n. 171. Sayr. in the-
saur. l. 1. c. 8. n. 10. Illam Bullæ clausulam perpende: Ut
possit eligere confessarium, qui cum etiam à reserua-
tis Papa absoluere possit, mortuus quidem nec valer
confessarium eligere, nec confiteri; ergo nec à censu-
ris per Bullam absoluī.

3. Et ita hanc sententiam p̄t̄er Escobar tenet
etiam Andreas Mendo in Bull. Cruc. disp. 4. cap. 5.
numero 24. Nec, ait, est ad oppositum sufficiens con-
gruētia quod ille, si viueret, vellet equidem vt Bulla
sumeretur. Etenim si ipse non sumpsit, voluntas,
quam haberet, nihil prodest, etiamque animam eam
accipendi conceperit, quia realiter ipse postea non
accipit, aut ab alio sumptam acceptat. A priori ratio
est, quia in mortuo non manet voluntas virtualis, vel
interpretativa, quippè eo expirante, omnis voluntas
circa hac quæ quoad nos sūt, expirat. Quare Pater
Thomas Sanchez disp. 28 de matrim. à n. 64. quem se-
quuntur Pater Layman alii recentes, docet casu
quo Episcopus facultatem præbeat alicui vt munus
confessarij exerceat limitatione, donec volero, ex-
pirante Episcopo, expirare licentiam, eo quod nec
virtualiter maneat iam ea voluntas, à cuius perseveran-
tia licentia dependebat. Secus erit, si limitet sic, donec
renouauerit; quia ad renocationem requiritur actus
positius, qui dum non habetur facultas perseverat.
Nec potest fieri ad nostrum casum paritas ex eo quod
etiam defunctus ab excommunicatione absolviatur ad
fructum sepultura Sacra: Nam ad hanc absolutionem
non requiritur acceptio seu acceptatio, (qualem adhuc
requisivimus) sed latisfactio partis heredumque cau-
tio. Et certo mihi in comperto est, si tempore interdicti
quis obeat, vel excommunicatione reseruata innodatu-
sus, inquiri illico, an Bullam iam habeat, longeque
absēt a mente, & persuasione fidelium tunc ad eam
accipiendo recurrere. Hac Mendo; cui adhæreo.

4. Et ita hanc sententiam veram existimo, vt te-
nem etiam procedere si quis relinquat stipem præscri-
ptam in hunc finem, vt post ipsius mortem Bulla pro
anima sua sumatur, nam in tali casu, vt dixi, puto
Bullam ei non prædestinare etiam in ordine ad sepulturam:
Quia nonnullam Bulla incipit esse utilis, nisi realiter, &
cum effectu sumatur, ex alia vero parte intentio capi-
endi illam, & definitio eleemosynæ; non est for-
maliter acceptio Bullæ, sed solum quædam veluti ap-
plicatio mediorum ad illam capiendam: ergo nequit
defuncto prædestinare, quamvis dum erat viuens stipem le-
gaverit, & per consequens aliquem influxum habue-
rit in sumptionem ipsam, que fit post mortem: proba-
tur ista consequentia, quia eo momento, quo Bulla

sumitur non inuenitur subiectum habile, seu capa-
citate, inutiliter pro ipso defuncto sumatur. Et ita
hanc sententiam tenet Pater Bardi in Bull. Cruc. part. 2.
tract. 2. cap. 4. scđ. 6. num. 98.

RESOL. CLXXVII.

An quis possit sumere Bullam defunctorum pro dono, ut
pluribus?

Et an animam, que à corpore soluta in Purgatorio est de-
finata, possit Pontifex ita liberare, ut neutrius in
Purgatorio ingrediatur? Ex p. 11. tract. 2. & Misc. 1.
Ref. 43.

§. 1. Ego interrogatus de hoc casu negotiū senten-
tiæ amicissimi Patris Bardi olim adhæsi, qui
in Bulla Cruciate part. 4. tractat. 4. cap. 4. scđ. 1. num. 9.
sic ait: Dico quarto, Bulla ista pro vno tantum de-
functo applicari potest, & non pro duobus, aut pluribus.
Probatur ex ipso textu, vbi de vna tantum per-
sona singulari est fermo: est etiam alia efficax ratio,
quia si vna eademque Bulla pro pluribus defunctis
posset applicari, impeditur subfidium pro bello con-
tra infideles, si enim quis intentionem haberet indu-
gentiam huius Bullæ applicandi verbi gratia pro tribus
defunctis, vnam pro illis sumendo Bullam, dimi-
nueretur subfidium illud, quod reportaret Cruciate, si
pro vno quoque distinctam sumeret Bullam plus
soluendo stipes. Ita ille.

2. Sed modo inuenio contrariam sententiam doc-
re Andream Mendo in Bull. Cruc. disp. 3. cap. 1. n. 4.
sic afférens: Aduertendum est sūmentem hanc Bullam
defunctorum posse determinate animam à Purgatorio
liberandam; posse item eam à Deo determinandam
relinquere; posse demum pro pluribus, vel pro omni-
bus Bullam hanc accipere, vt inter eas diuidatur fra-
etus indulgentiæ, qui sufficeret vnam liberare.

3. Nec obest, quod in Bulla Hispanæ defunctorum
afferatur: enfaor de lanima de &c. quasi designando
restringendum est accipientem ad animam determinan-
dām; etenim id afferit, quia semper, aut ferè sem-
per, qui Bullam hanc accipit, in id intendit, vt ali-
quam animam determinatā à penit. Purgatorio erat;
& vt intelligat accipiens se posse illam determinare;
non tamen tollit per hoc, quod non determinat il-
lam, & quod pro pluribus applicet hoc suffragium.

4. Potest in Appen. disp. 4. cap. 10. numero 63.
respondens ad argumenta Patris Bardi afferit, nullam
vim ingerere, nam accipiens vnam Bullam pro
pluribus, agnoscat aut agnosceret debet, omnes illas
non liberandas fore à Purgatorio per eam solam Bullam (hanc enim cognitionem vel rusticus habebit, cum
videat plures Bullas pro pluribus defunctis accep-
to, quod si per vnam Bullam plures anime liberarentur
Purgatorio, vna pro omnibus sufficeret) sed quia
non habet vnde plures Bullas accipiat, vel non
vult accipere, & ex alio capite optat pluribus defun-
ctis benefacere, hinc sumit vnam Bullam pro illis, vt
singuli aliquod leuamentum peccatarum participant. Quare
non minuitur subfidium Cruciate: nam vt singuli de-
functi à Purgatorio liberarentur, plures Bullas ille ac-
ciperet: & statuto apud se, vnam dumtaxat ac-
cipe, quod subfidium minuitur in eo, quod illam plu-
ribus applicet? Minuitur quidem respectu singulo-
rum, pro quibus Bulla applicatur, eius eff. eius;
sed hoc ab intentione applicantis dependet, qui si
libere potest nullam Bullam defunditorum, & pla-
res accipere, sic valer suffragium inter plures distribu-
re. Quare laudauerim pauperes, qui non possunt ero-
gare pro pluribus Bullis elemosynam, & pluribus sunt
defunctis coniuncti nexibus consanguinitatis, grati-
tudinis, aut amicitiae, si eis applicent Bullam, quam ac-
cipiant.